

Årets folkbildare och förvillare – i Sverige och USA

Till årets folkbildare 1996 har Lilian Öhrström utsetts. Till årets förvillare 1996 utsågs samtidigt kommittén för det s k alternativa nobelpriset (The Right Livelyhood Award)

Lilian Öhrström får utmärkelsen för en undersökande journalistik som har stor betydelse för att förhindra att den viktiga kampen mot övergrepp på barn förvandlas till en häxjakt på oskyldiga människor.

Öhrström är författare till boken *Sex, lögn och terapi*. Där granskar hon de psykologiska tekniker med vars hjälp terapeuter framkallar "dolda minnen" av övergrepp i barndomen.

Hon visar på faran att falska minnen kan framkallas på detta sätt, med svåra konsekvenser för personer som blir felaktigt utpekade som förövare. Genom detta arbete har hon bidragit till rättssäkerheten men också till att hävda ett vetenskapligt förhållningssätt i psykologiska frågor.

Homeopat förvillar

Till årets förvillare 1996 utsågs samtidigt kommittén för det s k alternativa nobelpriset (The Right Livelyhood Award), som i år har gett ett av sina pris till en homeopat.

Homeopatin bygger på idén att läkemedel ska spädas ut i vatten tills det inte finns en enda molekyl kvar. Det finns inget vetenskapligt stöd för att homeopatin skulle fungera och därför inte heller något skäl att ge en prestigefylld utmärkelse till dess företrädare.

Även i USA

I Vetenskap och Folkbildnings efterföljd har även CSICOPs Council for Media Integrity, för första gången i år, delat ut priser till en förvillare och en folkbildare.

Bill Nye, vetenskapsjournalist, får rådets första "Candle in the Dark"-pris för sin tv-show *Bill Nye, the Science Guy*.

Serien riktar sig till ungdomar och försöker visa forskning och vetenskap som en kreativ och rolig sysselsättning. Programmet är en samproduktion mellan den allmänna televisionen, Disney och National Science Foundation och visas dagligen i många kabelkanaler.

Förvillare – dvs mottagare av The "Snuffed Candle" Award – blev skådespelaren Dan Aykroyd, som under lång tid backat up olika paranormala påståenden. Han har lett tv-programmet *Psi Factor*, visat i Sverige av kanal 4 som "Paranormalt".

Flygande grisar

Även James Randi Educational Foundation delar ut priser - nämligen *The Pigasus Award*. Priset, som delas ut den 1 april, går dock bara till "förvillare", i fyra kategorier:

- ockultister ("psychics")
- vetenskapsmän
- media
- finansiärer

Årets förvillande vetenskapsman var Ed May, som lett CIA:s försök att spana på främmande makter via medier, ett projekt som lades ner efter 10 år med en räkning på 20 miljoner dollar - utan att ha gett några resultat.

Årets tvivelaktige finansiär är Robert Bigelow, som bl.a. givit Harvardprofessorn John Mack stora belopp för "forskningen" om hur amerikaner rövas bort av utomjordlingar (s.k. alien abductions).

Mediapriset delades mellan alla de tidningar, tv-program etc som fortsätter att okritiskt föra fram myten om tefatskraschen i Roswell 1947. (Myten har varit ett lyckokast för lilla Roswell, som besöks av 90.000 turister per år.)

Årets ockultist är en Sheldon Nile, som förutsade världens undergång den 17 december i fjol, då miljoner rymdskepp med änglar skulle landa och ta oss med till en ny verklighet.

Efter den 17 december hävdade Nile att hans förutsägelser verkligen hade slagit in, och att vi nu levde i blott en "holografisk projektion" av den gamla världen, för att ge oss ytterligare en chans att bättra oss.

Alla vinnare underrättas med telepati, och själva priset – en flygande gris-figur – skickas till vinnarna med telekinesi ("if they don't receive, that's probably due to their lack of ability").

Hela listan:

Årets folkbildare:

1996: **Lillian Öhrström** för sin undersökande journalistik om "dolda minnen" och det hot mot rättssäkerheten som de utgör.

1995: **Harriet Svenhard** för sin kamp mot auktoritära sekters tankeförtryck.

1994: **Bengt af Klintberg** för sin upplysningsverksamhet mot mytbildning och fördomar.

1993: **Hans-Uno Bengtsson** för sin förmåga att förena god underhållning med pedagogik på högsta nivå.

1992: **Peter Paul Heinemann** för sin verksamhet som radiodoktor.

1991: **Bodil Jönsson** som avmystifierat fysiken och gjort den begriplig.

1990: **Skalman** (tecknad av Rune Andréasson) för sina avslöjanden av fördomar och vidskepelser.

1989: **Gunnar Rosell** för sin medicinska journalistik

1988: **Klas Fresk** för sina insatser för Tom Tits experiment i Södertälje.

1987: **Hans Rehnvall** för sina populärvetenskapliga TV-program

Årets förvillare:

1996: **kommittén för det s k alternativa nobelpriset** (The Right Livelyhood Award) som givit ett prestigefyllt pris till en homeopat.

1995: **Nils-Axel Möner** som med sina slagrutekurser pådyvlat studenterna sedan länge motbevisade myter.

1994: **Lotta von Arnold** för sina insatser i samband med den s k Peace in mind-festivalen.

1993: **Sassa Åkervall** för sin programserie om det övernaturliga i TV3.

1992: **Catrin Jacobs** för sina okritiska TV-program om astrologi.

1991: **Jens Tellefsen** som spridit vartolkningar och missförstånd om fysiken.

1990: **TV4** för programserien "Sjunde sinnet".

1989: Den statliga **alternativmedicin-kommittén** som avstod från att ta reda på vilka positiva och negativa effekter som olika behandlingsmetoder har.

1988: **Amelia Adamo** för den okritiska journalistiken i Aftonbladets söndags- och hälsobilagor.

1987: **Dag Stålsjö** för sina okritiska TV-program om bl a evighetsmaskiner, slagrutor och fornsvensk historia.

Seger för scientologerna

Den amerikanska sektkritiska organisationen CAN, Cult Awareness Network, har under senare tid blivit utsatt för en lång rad stämningar främst från scientologerna. Genom detta har CAN drivits i konkurs, och scientologkyrkan har nu ur konkursboet förvärvat CANs arkiv och rätten till dess namn. Material från CAN från den 23 oktober 1996 eller senare kommer alltså inte från den tidigare sektkritiska organisationen utan från en ny förgrening av scientologernas imperium.

(FRI-brevet nr 1, 1997)

Pyramidspel

Företaget Herbalife, som säljer bantningsmedel genom återförsäljare som värvas på "väckelsemöten", fungerar som ett slags pyramidspel. Återförsäljarnas chans att tjäna pengar handlar nämligen till stor del om att själva värva ytterligare återförsäljare och se till att dessa säljer produkten. I sina värningskampanjer använder Herbalife många knep som känns igen från destruktiva sekter.

(FRI-brevet nr 1, 1997)

CSICOP skaffar aktier i TV-bolag

Amerikanska CSICOP provar nu samma taktik som bl.a. svenska SSU under 70-talet: att köpa några aktier för att få tillträde till bolagens årsmöten och stämmor för att ställa obekväma frågor till styrelser och ledningar.

CSICOP riktar in sig på de fyra stora tv-bolagen, dvs mediakonglomeraten Westinghouse (CBS), General Electric (NBC), NewsCorp (Fox), och Disney (ABC). De panoramala programmen får nu kraftigt ökat utrymme i amerikansk tv.

Interlingua-skepticism

Jan Årman har en hemsida på hjälpspråket interlingua "som är så konstruerat att det är begripligt för bildade människor i hela (väst)världen". Där finns bl a en skeptisk avdelning, "scientia, pseudoscientia e occultismo". Adress:

http://ourworld.compuserve.com/homepages/Jan_Arman

Indien på WWW

Varför inte titta in hos vår systerorganisation i Indien? The Indian Skeptic finns nu på adressen

<http://www.obis.de/huber/html/index.htm>

Vinklat

I Svensk Jakt, nr 4/1997, finns en stort uppslagen artikel om jordstrålning. Där hävdas att viltstigar följer Curry-linjer. Artikeln har en fotnot med följande lydelse:

"Den som vill prova om han eller hon har förmågan att känna jordstrålningslinjerna kan beställa vinkelpekare av Ole Kvamsdal på avdelningen för paleogeofysik och geodynamik vid Stockholms universitet."

Som vi alla vet handlar ju den akademiska friheten först och främst om rätten att bedriva egen kommersiell verksamhet på arbetsplatsen.